

Název studie: PRIMING A STEREOTYPY**Autor posudku: Mgr. Gabriela Pleváčová**

Celkové hodnocení:

Studie zkoumá mechanismus primingu, jež aktivuje určité stereotypy, mající vliv na výkon ve vědomostním testu. Pozitivum shledávám v podložení teorie množstvím kvalitních zahraničních zdrojů. Úvod směřuje od obecné definice primingu po aktuální zahraniční studie. Výzkum je založen na opakování experimentu z nizozemské studie, který je zde obecně popsán, autoři však mění prostředí výzkumu (neuvědomovaný priming, reálné podmínky experimentu, nelze kontrolovat všechny proměnné). Co bych v teorii změnila je vynechání některých detailů, jež nesouvisí přímo se záměrem studie (např. priming, jež vede k aktivaci agrese, s. 2). Volila bych cílenější zaměření teorie na vztahy mezi primingem a mentálním výkonem, chybí definice stereotypů, ale i tak je teoretické ukotvení dobré. Kladně hodnotím srozumitelný popis designu výzkumu, kontrolních podmínek experimentu a snahu autorů eliminovat nežádoucí vlivy (např. stres, napětí, strach), jež autoři popisují v metodické části. Nejsou však zmíněny další nežádoucí vlivy prostředí – hluk, doba testu apod. Pozitivní je snaha motivovat studenty při experimentu (možnost obdržet pět bodů k závěrečné zkoušce z psychologie, s. 5).

Ve studii postrádám výzkumnou otázku a hypotézy, které se nabízí z úvodu a z cílů výzkumu. Autoři se nezmiňují, že by se jejich hypotézy potvrdily či ne. Autoři porušili etická pravidla při výzkumu (např. v textu nenacházím, zda účastníci mohli odmítnout svou účast v experimentu, zda a kdy jim byl dán na podepsání informovaný souhlas, zda studenti obdrželi výsledky ze závěrečného shrnutí studie, všichni studenti byli hodnoceni shodným počtem bodů z testu bez ohledu na svůj výkon).

Autoři ověřují platnost závěrů původní nizozemské studie pro novou populaci v reálném prostředí, což směřuje k ověření externí validity původního laboratorního experimentu. Měli by vysvětlit, proč se zaměřili na dané studenty a podle jakého klíče byly tyto studenti VŠ vybíráni? Focus group, se kterou autoři hledali v diskusi vhodná povolání, mohla být podrobněji definována (počet lidí, šlo o vysokoškoláky či jiné zástupce společnosti, zúčastnilo se více věkových kategorií, šlo o standardní/extenzivní focus group, odpovídala skupina studentů vybraných do experimentu složením této focus group)? Např. informace o složení focus group je důležitá z pohledu diferencovaného vnímání stereotypů různými skupinami obyvatel.

Stanovení dvou skupin v experimentu (priming/stereotyp profesor, priming/stereotyp uklízečka) je chabé. Měla být vytvořena třetí kontrolní skupinu (bez vlivu primingu), jako u původní nizozemské studie. Chybí zde ověření experimentu opakováním - mohly být učiněny dva experimenty v určitém časovém rozmezí, což by zkvalitnilo reprodukovatelnost a zobecnitelnost závěrů studie.

Prezentace výsledků je nedotažená. Vadí mi nevysvětlené zkratky u tabulek, absence síly testu, stupňů volnosti, absence hladiny statistické významnosti, směrodatné odchylky, závislých a nezávislých proměnných včetně operacionalizace všech důležitých pojmů. Nezávislý t-test mohl být uměle ovlivněn tzv. rybařením v datech (dodatečné vyčlenění zvláštní skupinu studentů – pouze muži z různých oborů, chybí zakotvení v teorii, vyšla zde jediná signifikance v datech). Z výsledků plyne, že mezi dvěma skupinami jsou malé nesignifikantní rozdíly,

ale autoři je zmiňují jako signifikantní. Část teorie z diskuse bych přesunula do úvodu. Diskuse nevypovídá o tom, zda byly naplněny cíle výzkumu, ani se zde nedočteme o intervenujících proměnných, chybí limity a problémy výzkumu, taktéž budoucí doporučení pro další výzkumy v závěru.

Silné stránky (za co chválit)

- Velmi obsáhlé teoretické zakotvení (i když i stručnější definice by vyhovovala) + podložení výzkumu předchozími studii (bohaté zahraniční zdroje, ze kterých autoři vycházeli)
- Autoři se snažili vyrovnat s problematikou více intervenujících proměnných, snaha o kontrolu nad postupem svého výzkumu
- Přehlednost postupu výzkumu + dostačující vysvětlení různých úskalí designu výzkumu
- Výzkum v reálném (externím) prostředí
- Relevantní problematika

Slabé stránky (náměty na zlepšení)

- Nedotaženost etických pravidel výzkumu
- Chybějící výzkumná otázka, chybějící formulace hypotéz
- Diskuse na povrchnější úrovni, kde se autor nezamýšlí nad výsledky své studie a nesnaží se propojit výstupy ze svého výzkumu se stávajícími poznatky
- Absence druhého experimentu, který by výsledky z prvního experimentu ověřil kvůli reprodukovatelnosti výzkumu
- Absence operacionalizace proměnných

Otázky pro autora studie

1. Jak zní základní výzkumná otázka a jakou hypotézu (jaké hypotézy) se snažíte ve svém výzkumu potvrdit?
 2. Popište, jak jste dospěli k výběru vzorku ve Vašem výzkumu?
 3. Na jakém základě byli vybráni respondenti do focus group?
 4. Co konkrétně znamená omezení reálnou situací (s. 7), kvůli které jste neprovedli část výzkumného experimentu na populaci, jež nebyla vystavená primingovému efektu? Mohli jste toto omezení nějak překonat?
 5. Jsou výsledky Vaší studie zobecnitelné? Jestli ano, tak na jakou populaci? Jaký užitek přináší tato studie pro praxi?
 6. Ve své studii pracujete s neuvědomovaným primingem. Myslíte, že by priming měl větší efekt, kdyby zkoumané osoby věděli, že dochází k aktivaci stereotypu (tzv. uvědomovaný priming)?
 7. Byl tento výzkum opakován? Jestli ano, tak za jakých podmínek a jaké byly výstupy tohoto výzkumu? Byly tyto výstupy publikovány v odborných periodících? V jakých?
-
